

===== Havaalar =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: <12062 - Mon 01:58>

Havaalar ortalama 0.8 derece ısınmış. Arktik buzulların üçte birinin erimesine sebep olan bu. 1 dereceyi geçtiğinde neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. 2 derece olmasın diye uğraşıyorlarmış ama gidiş ortalamadan 6 derece daha yükselmiş bir sıcaklığı işaret ediyormuş. Yani 60-70 derecelik sıcaklıklar, yükselen denizler, kaybolan buzullar, kuraklık, seller, dünyanın tüm dengesinin alt üst olması. *Dengeyi bozmayın* diyeni dinlemiyoruz.

Havaaların gidişatı hakkında okuduğum hiçbir şey bana pek umut vermiyor. Birincisi herkes hemfikir, lafa gelince hepimiz bu gidişatın doğru olmadığını söyleyebiliyoruz ancak yeryüzünde tek bir otorite olmadığı için kimsenin gerçek bir değişikliği kaldırarak gücü yok. Obama bir yandan *ısınmayı durdurmak için elimizden geleni yapacağız* diyor, bir yandan dalga geçer gibi eriyen buzulların altında petrol araması için Shell'e izin veriyor, Chavez bir yandan çevre protokolleri imzalıyor, bir yandan da petrol anlaşmaları. Tek bir ülkenin bu sorunu çözmesi mümkün değil ve fedakarlık yapmak anlamına gelecek her şey, *ya diğerleri yapmazsa* sorusunun kurbanı oluyor. Neticede nasıl ki arabadan, klimadan, buzdolabından vazgeçsem, karbon izimi sıfıra indirsem de, dünyadaki yedi milyar bedenin yaptıklarının ceremesini çekmeye devam edeceğim; ülkeler de birbirine bakıp, /biz kendimizi tutacağız ve başkaları gelişmeye ve zarar vermeye devam edecekse, ne gereği var/ diye düşünüyorlar.

İkincisi aslında ne yapacağımızı bilmiyoruz. Fosil yakıtlar olmazsa, bildiğimiz anlamda dünya da olmaz. Her ne kadar alternatif enerji kaynaklarının verimleri artsa da, bir rüzgar kulesinin dibindeki betonun üretimi için gerekli enerjiyi üretmediği, en iyi ihtimalle başa baş geldiği bir dönemdeyiz. Adı Uranyum, kömür, petrol veya başka bir şey olsun, yakıt olmadan enerji üretmeyi henüz tam olarak bilmiyoruz. Bu gelecek 20-30 yıl içinde değişebilir, ancak petrol fiyatları arttıkça, petrolcülerin karları da arttığı için yeni teknoloji adaptasyonu yavaş oluyor. Yüzyılın başında *petrolsüz enerji* araştırmaları için çalışan BP ve Shell gibi bu bölümlerini kapatmış, petrol kadar karlı bir alanın yanında komik kalacak kadar ufak konular bunlar.

Üçüncüsü aslında o kadar da korkmuyoruz. Sıcaklar arttıkça klima satışları ve elektrik tüketimi de artıyor, bu da çarkların dönmesi demek. Kapitalizm'in özündeki *ihtiyaç üretme* mekanizması burada da işliyor. Nasıl ki sunduğu ilacın yarattığı yan etkileri çözmek için yeni ilaçlar sunuyorsa, küresel ısınmanın da bir *fırsat* olduğunu düşünen bir mantık, açıkça telaffuz edilmese de işliyor. İklim değişecek ve *kapitalist* yine kazanacak, herhalde planlar buna göre yapılıyor. Mesela atmosfere güneş ışığını yansıtan zerreler zerkedip, ısınmayı azaltma yolunda da projeler olduğunu biliyorum, ısınmaya yol açan akıl, ona bir çare bulabileceğine de inanıyor.

Gelecek elli yıl içinde muhtemelen enerjiyi uzayda üretilip dünyaya sevk etmeyi,

öplerini de güneşe doğru göndermeyi öğreneceğiz. Henüz böyle bir çalışmadan haberim yok ama param olsa yapardım. Nükleer santral kurmak için en iyi yer uzay gibi şöyle uzakça bir yer. Daha sonra uzayda güneşin enerjisini alabildiğince verimli kullanacak panellerin inşası mümkün. Neticede enerji üretiminin dünya dışına çıkarılması herhalde atılması gereken en önemli adım. Ancak bunun için de, teknolojinin yeterli olduğunu farzetsek de klimaların soğutmadığı bir sıcaklık çarpmalı insanların yüzüne.

Siyasi olarak da, artık yüksek karbon vergileri, enerji şirketlerinin mülkiyetinin tüm insanlara ait olması ve kararlarını referanduma sunması, tabiat kaynaklarının kullanımından vergi alınması falan gibi düzenlemeler yapılabilir. Demokrasinin ne kadar parayla, ne kadar bilgiyle ve ne kadar halkın iradesiyle çalıştığına dair de bir ölçü olur bu. Şahsen insanların büyük kısmı felaketleri televizyondan seyretmeye devam ettiği sürece, büyük çaplı siyasi düzenlemelerin olacağını da sanmıyorum.

Bununla beraber çok umutsuz olduğumu da söyleyemem. İnsanlık sisin içinde hızla giden bir arabada. Hemen önümüzde bir duvar olabilir veya belki kilometrelerce dümdüz gidebiliriz. Şu an karbon tüketimini durdursak, verdiğimiz zarar havaların ortalama 0.8 derece daha ısınmasına yetermiş, bu da belki tüm dünya düzenini değiştirecek sonuçlara yol açabilir. Veya ortalama 6 derece daha ısınırız, petrol azaldığı, fiyatlar arttığı için tüketim azalır, alternatif yollar bulunur, halihazırdaki modellerin hesap etmediği şekilde, mesela bitkilerin yeni bir karbon devrinde çok hızlı büyümesi neticesi sıcaklık dengelenir. Risk almak tabii ki yanlış ama elimden gelenin en büyüğünün intihar edip, kendi karbon tüketimini ortadan kaldırmak olduğu yerde çok büyük endişe sahibi de olamıyorum. Birisi bana dört başı mamur, hem gelişmeye, hem araba sürmeye, hem internette vakit geçirmeye, hem de dünyaya zarar vermemeye yarayan bir model sunduğunda, onun için çalışmaya da varım ama ne böyle bir ekonomik model biliyorum, ne de tanıdığım kadarıyla insanlık kendi somut menfaatini, başkasının soyut menfaatine tercih eden bir canlı. İnsanlara *daha az klima, buzdolabı, araba kullanın da havalar bu kadar ısınmasın* deyince, güzel güzel kafalarını sallayıp, daha iyi soğutan klima almaya gidiyorlar. Hayat tarzım genelleşmediği için yaya yürüdüğümle kalacak, hatta arabam (ve param) olmadığı için felaketten kaçmam zorlaşacaksa, vicdanımdan başka kimseye faydası olmayacak işleri sanki dünyayı kurtarıyormuş gibi bir hevesle yapamıyorum.

Okuduğum ve insanları gözlediğim kadarıyla, bir düzeni, ahlaken, vicdanen terkedip yeni bir düzen kuranlar hayli nadirattandır. Kitab'ın kıssalarının hemen hepsi, bize insanların bugünkü gibi bir durumda yanlış olduklarını farketse de yollarını değiştirmedğini anlatıyor, çünkü birey ve toplum için makul olan yol, ne yaptıysan onu yapmaya devam etmektir, tüketmekten vazgeçtiğinde komşun senden daha iyi olacaksa, vazgeçmezsın. Sonra bu insanların hepsi toplu halde helak olur ve yerlerine yenileri geçer. Dünyanın gidişi de buna benziyor. Görelim *yerinize yeni bir ümmet getiririz* diyen Hakim'in hikmeti nasıl tecelli edecek.